

Benedek Jenő (1916–2004)

Szomorúan vettük a lesújtó hírt, hogy *Benedek Jenő*, az OMIKK Könyvtári Igazgatóságának nyugalmazott igazgatója 2004. május 31-én elhunyt. A könyvtárosok azon nagy generációjához tartozott, amely a második világháborút követő súlyos gondokkal telített évtizedekben, a sok nehézség ellenére a magyar műszaki könyvtárügyet és dokumentációt kifejlesztette. 1916. június 25-én született Rákospalotán. Édesapja tanító volt, aki kilenc (!) gyermekét a gyakorlati életre nevelte; Jenő fiát is egy pesti ipari-kereskedelmi középiskolába járatta, melyet a tehetséges ifjú kitűnő érettségivel zárt. A kor kirekesztő rendelkezései miatt egyetemre nem tudott bejutni, amit jóval később pótolta, amikor az ELTE BTK levelező tagozatán okl. könyvtáros és történelem szakos középiskolai tanári diplomát szerzett (1956–1961). Az 1930-as évek végén külföldre távozott, ahol közel tíz évig dolgozott.

Hazatérte (1948–49) után első munkahelye a József körút és a Népszínház u. sarkán álló Technológiai Könyvtár volt, ahol gyorsan emelkedett a ranglétrán: előadó, főelőadó, csoportvezető lett. 1952-ben – midőn az intézet neve Országos Műszaki Könyvtár (OMK) változott – új osztályszerkezetet vezettek be, a Szerzeményi majd Feldolgozó Osztály vezetőjének őt nevezték ki. Irányítása alatt működött 1953-tól a szerzeményi, a szakozó, a katalogizáló csoport és a könyvkötészet. 1958-ban új székházba (Múzeum u. 17. és Reviczky u. 6.) költöztek. Itt az OMK dokumentációs tevékenysége erőteljesen fejlődött, ez megnyilvánult újabb elnevezésében; 1962-ben az intézet neve Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központ (OMKDK) lett.

Az OMKDK 1964-ben új főigazgatót kapott *Lázár Péter* személyében, aki a megnövelt feladatok jobb ellátására bevezette az igazgatóságok szervezeti formát. A Könyvtári Igazgatóság élére Benedek Jenő került, aki e tiszt-ségét 15 éven át, egészen nyugdíjba vonulásáig (1979) közmegelégedésre ellátta. Vezetése alatt működtek az addig önállóan dolgozó könyvtári osztályok (Könyvosztály, Folyóíratosztály, Olvasószolgálati Osztály, valamint a Szabadalmi Tár), összesen 67 munkatárssal. Munkáját felettesei mindig elismerték, amit számos kitüntetés is igazol: Munka Érdemrend (1969), Szabó Ervin Emlékérem (1974), Szocialista Kultúráért (1983) stb. Azonos munkahelyen, 30 éven át kifejtett kiemelkedő munkásságáért méltán jutalmazták meg az intézet Aranygyűrűjével (1979).

Kiváló, menedzser típusú szervező volt, amit néhány kiragadott példával illusztrálhatok. Az első, az egész intézetet érintő nagyszabású szervezőmunkája az 1953. évi teljes könyv- és folyóirat *állomány-ellenőrzése*, az állomány revíziója volt, melynek módszerét kidolgozta, majd végrehajtását egy éven át vezette. Az 1958. évi *át-költözés*, és az új székházban a munkaszobák elhelyezése, a költözés lebonyolításában való részvétele sok aprómunkával járt. Igen jó szervezettséget kívánt az 1960-as években irányítása alá került, sok millió szabadalmi leírást magában foglaló *Szabadalmi Tár* kezelése és raktározása, 1967-ben pedig az Országos Találmányi Hivatalnak kulcsrakészen történő átadása. Az ún. „*könyvtári koncepció*” kidolgozásával (1968) a könyvtári munkafolyamatokat racionalizálta, megszűntek az átfedések a könyvek és folyóiratok feldolgozásában. A funkcionális elvek érvényesítésével, a katalógusszerkesztő csoport létesítésével meggyorsította a feldolgozást. Ezáltal az addigi 3-4 havi „*átfutási idő*” 1977-ben a könyveknél két hétre rövidült.

Arra is szakított időt, hogy tapasztalatait másoknak átadja. A lényegét jó stílusban ismertető közleményei az állományvédelemről, állományrevízióról, majd az állománygyarapítás kérdéseiről a műszaki termelési könyvtári hálózatban a Műszaki Könyvtárosok Tájékoztatója 1955., illetve 1958. évfolyamában, sok megszívlelendő tanácsot tartalmaznak. Mint bibliográfus is maradandót alkotott: „*Műszaki ismeretterjesztő irodalom bibliográfiája*” (OMKDK, 1962) hasznosnak bizonyult. Az új technika iránti érzékét mutatja, hogy a szerkesztésében megjelent központi címjegyzékek, lelőhely-katalógusok a környezetvédelem, vagy a kémia és vegyipar külföldi folyóiratairól a számítástechnika segítségével készültek (1977). Szakirodalmi munkásságának csúcspontját az intézet legújabb évtizedeit felölelő történetének megírása jelentette: *Az Országos Műszaki Információs Központ és Könyvtár története. 2. rész (1950–1983)*. Bp., OMIKK, 1983. A 400 oldalas műben Benedek történeti alaposan dolgozta fel a három évtizedes korszakot. Előszavában az intézet akkori vezetője, *Ágoston Mihály* megvonja Benedek Jenő munkásságának mérlegét: „Kétségtelen tény azonban, hogy igazgatósága idején és irányító tevékenysége nyomán formálódott ki az egységes szempontokat nélkülöző szervezeti egységekből a mai képét mutató Országos Műszaki Könyvtár.” Ebben foglalhatjuk mi is össze az utókor számára Benedek Jenő életművének, munkásságának lényegét. Kiemelkedő vezetői, irányítói tevékenysége, mindenkorai segítőkész embersége sokáig megmarad mindannyiunk emlékezetében, aki ismertük, szerettük és tiszteltük őt.

Móra László